

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти
Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»
на тему «**Взаємозв'язок психологічних меж особистості підлітка і
внутрішньосімейних стосунків**»

Виконала: здобувачка вищої освіти
320-с групи
спеціальності 053 Психологія
ОП Психологія. Психологічне
консультування
Полігешко Карина Сергіївна

Керівник: канд. психол. наук, доцент
Прокоф'єва О.О.

Рецензент: канд. психол. наук, доцент
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя
Кошова І.В.

м. Запоріжжя - 2024 рік

АНОТАЦІЯ

до кваліфікаційної роботи здобувачки вищої освіти

спеціальності 053 Психологія

Полігешко Карини Сергіївни

на тему «**Взаємозв'язок психологічних меж особистості підлітка і внутрішньосімейних стосунків**»

Психологічна межа має важливе значення у процесі міжособистісного спілкування та сприйняття людьми один одного. Необхідним є розвиток та цілеспрямоване формування такої психологічної межі, яка забезпечувала б усвідомлену вибіркочу інтеріоризацію трансльованих соціумом цінностей та настанов і їх аутентичне вираження у межах малих соціальних груп, що слугуватиме умовою збереження психічного здоров'я особистості.

Сім'я, в свою чергу, має колосальний вплив на розвиток та формування психологічних меж особистості. Стиль сімейного виховання, його зміст і цілі найчастіше формуються неусвідомлено, на основі установок, традицій, наслідуваних із батьківських родин.

Метою дослідження автора є формування та розвиток гнучких психологічних меж особистості підлітків. Автором здійснено емпіричне дослідження психологічних меж особистості підлітка в залежності від внутрішньосімейних стосунків, розроблена програма розвитку психологічних меж особистості підлітка.

Ключові слова: психологічна межа, підліток, сімейні стосунки, особисті кордони.

ABSTRACT

Poligeshko Karina Syrhiivna

The relationship between the psychological boundaries of a teenager's personality and intra-family relationships

The psychological boundary is important in the process of interpersonal communication and people's perception of each other. It is necessary to develop and purposefully form such a psychological border, which would ensure the conscious selective interiorization of the values and instructions broadcast by society and their authentic expression within small social groups, which will serve as a condition for preserving the mental health of the individual.

The family, in turn, has a tremendous influence on the development and formation of the psychological boundaries of the individual. The style of family upbringing, its content and goals are most often formed unconsciously, based on attitudes and traditions inherited from parental families.

The purpose of the author's research is the formation and development of flexible psychological boundaries of the adolescent personality. The author conducted an empirical study of the psychological boundaries of the adolescent's personality depending on intra-family relationships, proposed a program for the development of the psychological boundaries of the adolescent's personality.

Key words: psychological boundary, adolescent, family relations, personal boundaries.

РЕФЕРАТ

до кваліфікаційної роботи

здобувачки вищої освіти спеціальності 053 Психологія

Полігешко Карини Сергіївни

на тему **«Взаємозв'язок психологічних меж особистості підлітка і внутрішньосімейних стосунків»**

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент
Прокоф'єва О.О.

Об'єкт дослідження - психологічні межі особистості підлітка.

Предмет дослідження - взаємозв'язок психологічних меж особистості підлітка від внутрішньосімейного виховання.

Мета дослідження: формування та розвиток гнучких психологічних меж особистості підлітків.

Згідно з метою і предметом дослідження було визначено такі завдання:

- 1) вивчити особливості формування та розвитку психологічних меж у підлітковому віці;
- 2) з'ясувати можливості впливу сімейного виховання на формування психологічних меж у підлітковому віці.

Методи дослідження. Відповідно до визначеної мети і сформульованих завдань комплексно застосовувались такі методи дослідження: теоретичний аналіз і систематизація літературних наукових джерел, порівняння і узагальнення одержаної інформації; спостереження, тестування, експеримент; кількісний, якісний методи обробки даних. На етапах констатувального і контрольного експериментів використовувались психодіагностичні методики: методика «Мій Дім», методика «Пиріг», методика «Визначення меж вашої психіки», методика незакінчених речень Сакса і Седнея, Тест-опитувальник батьківського ставлення Варги-Століна. На етапі формувального експерименту використовувались активні соціально-психологічні методи навчання.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилася на базі Ліцею № 16 Мелітопольської міської ради Запорізької області в онлайн-форматі. Кількість респондентів склала 60 осіб у віці 13-15 років.

Відповідно до поставлених завдань, дослідження проводилося у три етапи (пошуковий, дослідно-експериментальний, узагальнюючий) упродовж 2023-2024 рр.

За результатами дослідження сформульовані висновки:

Здійснене дослідження наукової проблеми дає можливість зробити наступні висновки:

Психологічні кордони особистості – це психологічні утворення, що виникають в результаті взаємодії або встановлення партнерських відносин між прагненням зберегти спонтанність й автентичність та необхідністю соціальної адаптації. Розглядаючи варіант норми, фактично визначається характеристика здорових кордонів особистості. Порівняти їх можна з кордонами благополучного держави. Завжди виникають ситуації необхідності порушення державних кордонів: імпорт і експорт, туризм, обмін досвідом. Не дивлячись на неприступність кордонів для ворожих елементів, територія доступна для всього позитивного.

Аналогія з територіальною кордоном не випадкова. Блокування на вторгнення чужих думок і бажань повинна спрацьовувати тільки при умові їх руйнівного напрямку. Людина повинна враховувати навколишні обставини, аналізувати їх і визначати ступінь їх важливості. Потім відбувається прийняття рішення: впустити чи ні. Від цього рішення залежить дуже багато: збереження цілісності власної особистості, формування особистості іншої людини, створення спільних способів дій.

Такі відносини в психології називають «суб'єкт-суб'єктними» або «Я+Я». Можна з повагою поставитися до думки іншої людини, розглянути варіанти її правильних рішень, приймати чужий світогляд і багато в чому переглянути свій, але при цьому залишатися собою.

Враховувати чужі пріоритети не означає втрачати свої. Це значить приймати іншу людину, відкриваючи свої кордони, але при цьому здійснювати «огляд» багажу.

Цей тип відносин є благополучним, так як не руйнує особистість людини, а збагачує її новими відносинами. Здорові кордони здатні пізнати справжню любов – почуття взаємної поваги, прийняття і віддачі. Здорові кордони не терплять егоцентризму і жертвопринесення. Тут не намагаються один одного виховувати і переробити. І не дивлячись на час, у таких відносинах зберігається головне – особистість кожної людини.

Потрібно пам'ятати: щоб жити в гармонії – потрібно спочатку мати своє «Я», а тільки потім відкривати його оточуючим.

Але найголовнішим, на нашу думку, є сімейний вплив на особистість дитини та її психологічні кордони. Саме батьки формують емоційно-ціннісне ставлення дитини до себе, ставлення до свого "Я", потребу у повазі оточуючих. Від атмосфери в сім'ї, морального обличчя батьків, великою мірою, залежать спрямованість активності дитини, її позитивне або негативне самопочуття, характер особистісних очікувань підростаючої особистості щодо оточуючих людей.

Форми прояву батьківської любові можуть бути різноманітними, але батьківська любов завжди прагне до сприйняття своєї дитини як особистості, що виявляється перш за все в перевазі особистісної форми спілкування батьків зі своєю дитиною, і навпаки, наслідком відсутності батьківської любові, безособистісного ставлення до дитини є авторитарна форма спілкування з нею. Це, в свою чергу, призводить до зниження самоповаги та рівня позитивності образу-Я дитини, відчуження її від виховних впливів.

У своїй роботі, ми виклали інформацію, як саме можна діагностувати психологічні межі підлітків та чинники, які на них впливають. Більш докладно, зупинилися на внутрішньосімейних відносинах, мікрокліматі сім'ї, стилі сімейного виховання, які в свою чергу, безпосередньо впливають на розвиток психологічних меж особистості підлітка.

Діагностика сформованості психологічних меж у досліджуваних показала такі результати: у 76 % підлітків межі психіки достатньо гнучкі, а іншим 24 % потрібно приділити більше уваги з цього приводу; за методикою незакінчених речень Сакса і Сіднея у 56 % підлітків конфліктів не виявлено, в 44 % - виявлено, а саме: страхи, ставлення до батька/матері/протилежної статі/однокласників/минулого; методика визначення впевненості в собі показала, що 24 % підлітків потрібно працювати над самооцінкою, що є одною з причин несформованості гнучких психологічних меж.

Завдяки комплексній діагностиці, ми розробили тренінгову програму та впровадили її в лютому 2024 року на базі Ліцею № 16 Мелітопольської міської ради Запорізької області в онлайн-форматі серед підлітків у віці 13-15 років.

Кількісний та якісний аналіз, а також зворотній зв'язок, після застосування авторської тренінгової програми показав відмінні результати, що свідчить про користь нашої роботи для всіх досліджуваних та є поштовхом для благополучної соціалізації підлітків, з урахуванням їх психологічних кордонів.

Рік виконання дипломної роботи: 2023-2024 рр.

Місце виконання: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, кафедра психології.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕЖ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА	6
1.1. Наукові підходи до визначення психологічних меж особистості....	6
1.2. Особливості формування психологічних меж особистості в онтогенезі.....	10
1.3. Вплив внутрішньосімейних стосунків на розвиток особистості підлітка.....	15
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕЖ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ВНУТРІШНЬОСІМЕЙНИХ СТОСУНКІВ	29
2.1. Методика проведення дослідження.....	29
2.2. Аналіз отриманих результатів дослідження взаємозв'язку психологічних меж особистості підлітка і внутрішньосімейних стосунків....	33
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕЖ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА ЗАСОБАМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	43
3.1. Психологічні умови формування психологічних меж у підлітків..	43
3.2. Програма розвитку психологічних меж особистості підлітка.....	46
3.3. Результати формувального експерименту.....	51
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	63

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1016219140

Дата перевірки:
15.04.2024 14:29:54 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
15.04.2024 15:30:57 EEST

ID користувача:
100012861

Назва документа: Полігешко

Кількість сторінок: 55 Кількість слів: 13112 Кількість символів: 96085 Розмір файлу: 775.78 KB ID файлу: 1015994474

25.1% Схожість

Найбільша схожість: 21.2% з Інтернет-джерелом (<http://referatnik.com/all/pedagogika/1757.html>)

60.2% Джерела з Інтернету

912

.....Сторінка 57.....

3.58% Джерела з Бібліотеки

29

.....Сторінка 60.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел